

i la companyia encoratjadora d'Arturo Romaní; un home que ha pujat —ell amb cotxe, és clar— quatre vegades a l'Aup d'Uès. Això, si volen els malpensats, no és cap gran mèrit bancari. Però és que, en aquest domini, totes les pujades a l'Aup d'Uès eren vendes i compres desastroses. El mal, i és el que sembla que jutge i fiscal varen poder demostrar, és que una bona part dels guanys (es parla de 5.000 milions de pessetes) anaven a

parar a les butxaques d'Arturo Romaní. D'ací va sortir una disposició judicial ben diferent de les anteriors: la detenció i l'ingrés a la presó d'alta seguretat d'Alcalá-Meco. (És notable que el senyor Romaní, que havia estat sots-secretari de Finances, i després de Justícia en governs de la UCD, havia inaugurat les obres de la presó que el té per llogater).

Han calgut quatre dies i mig, i dos acaraments (amb l'home *del maletín*)

perquè el doctor Dineris Causa de la Complutense deixés una primera explicació, segons la qual els 300 milions de pessetes eren per a ajudar Suárez, cosa que es formalitzà amb la negativa... Si, a això, hi afegim mitja dotzena d'anys, ja tenim Mario Conde —l'ideal de les mamàs d'aquests països— fent companyia a Arturo Romaní. Esperem esdeveniments: la saga no ha fet sinó començar.

Fabià Estapé

Paisatge després de la sentència

Deu dies després de la sentència del Constitucional sobre la llei del català, Isidor Marí n'analitza la transcendència, més enllà de les qüestions legals.

La sentència del Tribunal Constitucional sobre la Llei de Normalització Lingüística de Catalunya ja és important pel fet de ratificar-ne la plena constitucionalitat, però resulta encara molt més transcendent pel significat que té en el context polític actual, presidit per una dura confrontació entre dues concepcions antagòniques sobre la pluralitat de llengües, cultures i nacionalitats de l'estat espanyol.

Darrere del recurs interposat l'any 1983 per Gómez Rovira i darrera de la mateixa qüestió de constitucionalitat plantejada pel Tribunal Suprem el gener del 1994 es reflectia una interpretació restrictiva, jerarquitzadora i uniformista del plurilingüisme establert per la Constitució i els estatuts d'autonomia. S'hi qüestionava el deure de conèixer cap llengua oficial diferent del castellà, s'hi propugnava el dret a rebre l'ensenyament exclusivament en castellà, s'hi negava que la Generalitat pogués establir el requisit de conèixer el català per a obtenir el títol de graduat escolar i s'hi discutia la possibilitat d'usar el català sense el castellà en les activitats no docents dels centres d'ensenyament. El sentit és obvi: forçant al màxim el caràcter de llengua oficial de l'estat del castellà, es pretenia que fos reconegut el dret dels castellanoparlants a mantenir-se monolingües i a viure totalment al marge del català. En definitiva, s'intentava arraconar la llengua catalana a una posició subordinada, dràsticament minoritzada, per a ús exclusiu dels catalanoparlants entre ells, reduïda a un àmbit intern i privat o forçada a la simultaneïtat amb el castellà per a

CARME PUÉRTOLAS

Pujals. El conseller d'Ensenyament, blanc dels qui s'oposen al català.

qualsevol ús públic. La negociació d'aquesta interpretació per part del Tribunal Constitucional ha estat contundent i clarificadora, encara que se cenyeixi a l'àmbit educatiu de Catalunya. La sentència no sols afirma la plena constitucionalitat de la Llei, sinó que aprova expressament el model de conjunció lingüística (hi és perceptible la positiva influència dels estudis del professor Antoni Milián) adoptat per la política educativa de la Generalitat de Catalunya, destacant el seu propòsit d'integració i cohesió social i la legitimitat d'una presència predominant —encara que no exclusiva— del català com a llengua vehicular, a fi de corregir el desequilibri

històric, evitar que quedi en situació marginal o secundària i assegurar l'equilibri en els resultats d'aprenentatge de les dues llengües oficials. La sentència reitera, a més, que la Generalitat està facultada a determinar l'abast de la cooficialitat amb disposicions que corregeixin la desigualtat i aconseguixin el més ampli coneixement i ús de la llengua en el seu territori i, específicament, té competència plena per a regular la presència curricular del català i l'ús de les llengües de comunicació en l'ensenyament, sempre que es garanteixi el coneixement i l'ús suficients del castellà.

La posició del Tribunal Constitucional es decanta, per tant, clarament a favor d'una interpretació igualitària de la doble oficialitat: una societat en la qual tothom arribi a conèixer les dues llengües oficials i usi personalment la que prefereixi, sense que això pugui generar cap entrebanc al foment de l'ús públic habitual de la llengua pròpia —el català, en el nostre cas. El procés judicial encara no ha acabat, certament: un cop resolta la qüestió de constitucionalitat, el Tribunal Suprem haurà d'emetre la sentència definitiva sobre el recurs iniciat al 1983. Aquesta sentència, però, ja no té re d'inquietant.

En canvi el debat polític sobre la interpretació del caràcter plurilingüe, pluricultural i plurinacional de l'estat continuarà previsiblement, i no és probable que perdi virulència. Resultaria il·lús i superficial de creure que la confrontació política que enterboleix aquesta legislatura es proposa tan sols precipitar una alternança en el govern de l'estat: la *segona transició* que

propugna la dreta espanyola és, evidentment, desfer el camí de la primera, emprendre un viatge de retorn cap a una Espanya *uninacional* –buidant de contingut les nacionalitats reconegudes a la Constitució–, *unicultural* –reduint les cultures no castellanes a meres peculiaritats– i *unilingüe* –pretenent implantar la supremacia social del castellà fins i tot als territoris amb doble oficialitat, amb el pretext

que és la llengua *comuna* (un concepte *no constitucional* que es vol fer anar més enllà del caràcter de llengua de relació).

En realitat, no hi ha res de sorprenent en la reactivació de l'espanyolisme uniformista. El que sí que podem lamentar és l'absència d'un projecte alternatiu prou definit i prou atraient: una altra *segona transició* cap endavant, liderada amb força des del centre polític de l'estat (les

perifèries, històricament, no les han volgut escoltar mai). Mentre no es perfili clarament i amb contundència aquest projecte, l'avantatge serà per als qui invoquen el retorn de l'Espanya atàvica, amb segles de centralisme i prejudicis a favor seu. Seria deplorable que un episodi tan positiu com la sentència que hem comentat acabés essent, com es diu a Eivissa, una orenella que no fa estiu. **Isidor Marí**

L'últim defensor de Gutenberg

La mort recent de Ricard Giralt-Miracle ha provocat aquesta reflexió d'Enric Satué sobre el debat entre els partidaris de l'ordinador i els de la impremta.

Amb Ricard Giralt Miracle (Premi Nacional de Disseny) se'n va un tros de la història del disseny gràfic del nostre país. Un tros de la història més brillant, per a ser precisos. D'ara endavant, els dissenyadors gràfics que el vam conèixer –i vam aprendre d'ell– ens sentirem disminuïts, sense la presència petita del gran dissenyador.

Amb aquest tros d'història se'n va també una figura sensible i discreta, tenaç i honorable. I el buit que deixarà la seva personalitat potser no la sentiran del tot els professionals del país, malauradament, perquè les virtuts que l'adornaven no són massa envejades en aquest món nostre.

Potser per això, Giralt Miracle no s'estava de confessar darrerament, que se sentia més prop de Gutenberg que no pas de l'ordinador. Ho deia, evidentment, referint-se a la impremta, en prova d'admiració permanent i devota per l'inventor d'un sistema d'expressió de fonamental importància en la seva vida professional. En efecte, no s'entendria el seu disseny gràfic sense el ciceròmetre, la pressió de la premsa i les maculatures.

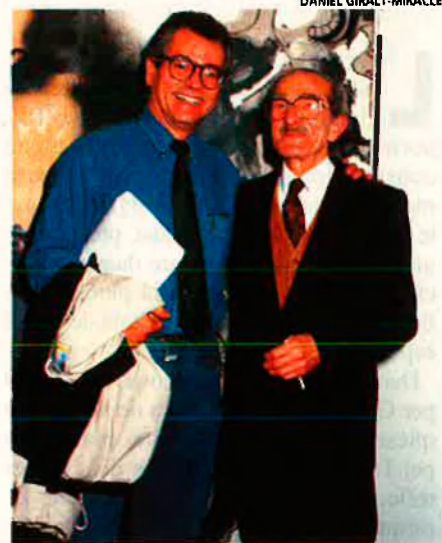
Però ho deia també, probablement, en prova d'identificació amb una cultura –la que ha fet possible des del Renaixement la lletra impresa –amb la qual es trobava ben a gust, com ho testifica la sèrie admirable de *plaquetes* no venals que distribuïa entre clients, amics i col·laboradors amb regularitat en forma de trameses culturals d'una delicadíssima factura i d'un contingut literari didàctic i alligador,

fetes a l'obrador renaixentista de Filograf.

Aquesta actitud s'emmarca en les tesis crítiques, lúcides i premonitòries del Marshall McLuhan dels anys seixanta i en les més recents d'un antic deixable, el sociòleg Neil Postman, director del Departament de Comunicació de la Universitat de Nova York, qui, per cert, ha estat recentment a Barcelona pronunciant una conferència sobre el sistema de transmissió cultural que avui mana: la televisió.

Alinear-se amb Gutenberg o bé amb l'ordinador vol dir, en aquesta línia crítica, que el nom de l'inventor dels tipus mòbils va associat, simbòlicament, a la cultura impresa, la qual ha fomentat des del Renaixement una transmissió de coneixements individualitzada, afavoridora de la concentració, l'estudi i la lectura, ben al contrari del que avui impera. Tanmateix, vull creure que hi ha, encara, una tercera raó que fa encaixar millor la personalitat de Giralt Miracle amb la de Gutenberg que no pas amb la d'Steve Jobs (el fundador d'Apple), i és que era més renaixentista que no pas postmodern.

D'una manera general, podem dir que alhora que els dissenyadors avancem en l'ús de l'ordinador ens desprem, sense notar-ho, de molts dels precedents històrics (per exemple, una cosa tan aparentment inofensiva com les eines de treball, de tanta influència en els estils de l'estètica gràfica) i entrarem molt probablement en el segle XXI orfes del bagatge cultural que ens ha acompanyat fins ara, vinculant-nos a una mena de cadena generacional remota –d'estils i criteris– als temps

Enric Satué i Ricard Giralt Miracle.

esplendorosos del Renaixement italià.

El veig directament relacionat, almenys espiritualment, amb l'arquetip de l'humanista Pico della Mirandola (entusiasta de la tipografia, vocació que compartí amb un amic, el gran tipògraf Aldo Manuzio), per a qui "l'home és un microcosmos humà que tendeix a buscar l'equilibri en la creació d'una pau universal, assolida amb la unió de tots els microcosmos".

Quan, en la cerimònia de comiat de Giralt Miracle, un orador va dir que "la seva grandesa rau en la seva humilitat", vaig pensar alternativament en la concepció filosòfica de l'humanista-tipògraf renaixentista i en la vocació gutenberguiana del mestre que ens deixa. I les dues imatges casaven mil·limètricament, com dues tintes molt ben impreses. **Enric Satué**

